

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Dilin en önemli görevi onu kullanan insanlar arasındaki anlaşmayı sağlamaktır. Söylenmek istenen her şey; açık, yalın ve anlaşılır biçimde dile getirilmelidir. İyi bir cümlede kelimeler yerli yerinde kullanılmalı, gereksiz kelimelere yer verilmemeli, anlatılmak istenenin dışında bir anlam çıkarılmasına mahal verilmemelidir. Eğer konuşmada ve yazmada açıklık, yalınlık ve anlaşılabilirlik yoksa ortada bir anlatım bozukluğu var demektir. Günlük konuşmalarımızda hâliyle anlatım bozuklukları yapılabilmektedir. Bunlar toplumdaki yerimize ve aldığımız eğitime bakılarak hoş görülür ya da görülmez. Ama yazılı anlatımda bu bozukluklar asla affedilemez. Çünkü yazı dili kültür dilidir. Kültür, bu ifade sayesinde kalıcılaşır. Eğer bu ifadede de bozukluklara yer verilirse insanlar arasında hem anlaşma eksikliği ortaya çıkar hem de farklı anlaşma yolları bulunur: "...dermişim", "...falan", "...yok böyle bir şey", "Kolum iptal oldu" vb.

Eş anlamlı kelimelerin bir arada kullanılması

Bu konuda herkesin fikir ve görüşünü almalısınız.

Hava sıcaklığı sıfırın altında eksi sekiz derece imiş.

Yirmi dakika geçmesine rağmen program henüz, hâlâ başlamadı.

Güç ve müşkül zamanlarda üstüne düşeni yerine getirir.

Ben çok varlıklı, zengin biri değilim.

Neşeli, sağlıklı, şen bir görünüşü vardı.

Anlamı zaten diğer kelimelerde bulunan kelimelerin gereksiz yere kullanılması

Şirketteki mevcut ikilik günden güne büyüyor.

Yaşanmış deneyimlerinden hareketle bu sonuca varıyor.

Millî maçın oynanacağı gün yaklaştıkça, ülkedeki heyecan gittikçe artıyor.

Yanına gidiniz, konuşarak derdinizi anlatınız.

Problemi çözmek için iki arkadaş üç saat süre ile uğraştılar.

Japonya'daki arkadaşıyla on yıl boyunca karşılıklı mektuplaştılar.

Az kalsın merdivenlerden düşeyazdı.

Çocukların davranış biçimlerinde gariplikler görüldü.

Takımın, boyu en kısa oyuncusu bendim.

Bir kelimenin yerine yanlış anlam verecek şekilde başka bir kelime kullanılması.

Bu iki sınıf arasındaki ayrıcalık tespit edilemedi.

Yeni kaydolmuş öğrenciler bu kadar çekimser davranması normaldir.

Petrol fiyatlarının ucuzlamasına halk olumlu tepki gösterdi.

Olayların gerçek yüzü araştırmalar sonucunda ortaya çıkacak.

Küçük kızın saçları hayli büyümüş.

Ormanda yetişen bir çam fidanını salonunuzdaki saksıya ekemezsiniz.

Son dakika içerisinde attığı golle takımının galip gelmesine yol açtı.

Başarısızlığını düzensiz çalışmasına borçludur.

Böyle hareketler ülkede demokrasinin işlememesini sağlayacaktır.

Yarın İzmir'e gidecek; buna zorunlu.

Elindeki bıçağı vücuduna batırmış.

Bu, Türkiye'ye özel bir durumdur.

Buradan gidersek yakalanma şansımız nedir?

Birbiriyle çelişen sözlerin bir arada kullanılması.

Kesinlikle yarın gelebilirler.

Şüphesiz bu sözleri bütün öğrenciler duymuş olmalı.

Aşağı yukarı bundan tam yirmi yıl önceydi.

Sözünü ettiğiniz şairin herhâlde on altıncı asırda yaşadığını zannediyorum.

Eminim bu saatlerde eve gelmiş olmalı

Mutlaka bir gün çocukluk arkadaşlarını belki yine arayacak.

Yanılmıyorsam, bu ikisinin aynı şey olduğunu tahmin ediyorum.

Eklerin yanlış kullanımı

Öğrencilerin başarısına ilgilenmek gerekir.

Bizi en çok sevindiren onun bu sınavı kazandığıdır.

Bazı yolcuların giriş işlemleri yapmaya başladı.

Dünkü toplantıda Ali bize sınıf arkadaşlarını tanıştırdı.

Biricik arzumuz sınavı kazanmak ve iyi bir bölüme girmemizdir.

Bu çocuklar, fakir bir ülkenin, savaş nedeniyle kendileriyle ilgilenilmeyen, gerekli eğitimi alamayan çocuklardır.

Yazarlarımızın köy yaşantısına ilgilenmeleri toplumumuz açısından çok yararlıdır.

Özne-yüklem uyumsuzluğu:

Farklı yüklemelerin aynı özneye bağlanması.

Herkes ondan nefret ediyor, yüzünü görmek istemiyordu.

İkinci cümlenin öznesi eksik. İlk özne yanlış anlam verecek şekilde ortak olarak kullanılmış.

Hiçbiri anlatılanlara inanmıyor, kendi fikrinden ısrar ediyordu.

İkinci cümlenin öznesi eksik. İlk özne yanlış anlam verecek şekilde ortak olarak kullanılmış.

Nesne-yüklem uyumsuzluğu:

Nesne eksikliği

Bu konuda öğrenciler aralarında anlaşıp karar verecekler ve uygulayacaklar.

Söylenenlere hemen inanıyor ve her yerde savunuyordu.

Kendisine bütün sınıf adına teşekkür eder ve tebrik ederim.

Onlara niçin bu kadar yardım ediyor ve destekliyorsun?

Büyüklere gereken saygıyı göstermeli, incitmemeliyiz.

Bize yardım edeceklerine inanıyor ve bekliyoruz.

Tümleç yanlışları

Kayaya yaklaşıyor muyuz, yoksa uzaklaşıyor muyuz?

Öğrencileri, teşvik etmeli, yüreklendirmeli, destek olmalıyız.

Olanları böyle değerlendirmek, bu gözle bakmak gerekir.

Öğrencileri rahat edecekleri odalara yerleştirmiş, bütün imkânları sağlamıştı.

Duvarları kirletmek, yazı yazmak kesinlikle yasaktır.

Bu güçlülere nasıl göğüs gerdi, nasıl başa çıktı?

Düşünme ve mantık hataları

Problemleri karşılıklı anlayış ve birlik içinde çözeceğiz.
Yiyecek bir lokma ekmeğimiz hatta yemeğimiz bile yok.
Bu yazıyı değil okumak, anlamak bile imkânsız.
Bölgeyi iyi tanımasına rağmen her yeri gezdi.
Yarın mutlaka bir gazete almayı unutmayın.
Yarının mutlu günlerine özlem duyuyorum.

Fiilin veya yardımcı fiilin yanlış kullanılması

Ben ona ağabey, o da bana kardeşim derdi.
Bazı yiyecekler sağlıklı yerinde ve yaşlı olmayan kişilerce özellikle yenmelidir.
Kitap için kendisine verilen paranın eksik ve yeterli olmadığını söyledi.
Ekşiyi az, acıyı ise hiç sevmezdi.
Gerekli yerlere başvuruda bulunmuş, ama bir sonuç almış değildir.
Çorbaya biraz acı, biraz da tuz ve limon sıkılabilir.
Boyu kısa, bedeni de pek biçimli değildi.
Hangisinin başarılı, hangisinin başarılı olmadığını öğreneceğiz.
Çok az veya hiç çalışmadan çok para kazananlar var.

Tamlama yanlışları

Verilen cümledeki özne ve zarf tümlecini bulun.
Bu ülkeye teknik ve bilgi yardımında bulunulacak.
Pasta ve meyve suyu ikram edilecek.
Son derste belgisiz ve sayı sıfatlarını öğrendik.
Siyasî ve ekonomi ilişkileri çıkmaza girdi.
Bu bölge coğrafî ve iklim açısından ilgi çekici özelliklere sahiptir.
Kar yüzünden tüm özel ve devlet okulları tatil edildi.
Ülkemiz Bosna'ya askerî ve gıda yardımı yaptı.
Şehrimizde çeşitli kültürel ve sanat etkinlikleri gerçekleştirildi.

Kelimelerin yanlış yerde kullanılması

Yeni durağa gelmiştik ki otobüs de hemen geldi.
Bu toplantıda çekinmeden düşünceler dile getirilmeli.
Her yolda kalan insana yardım etmeliyiz.
İdare, henüz yarın ders yapılıp yapılmayacağını bildirmemi.
İzinsiz inşaatı girilmez.

Birleşik cümlelerde yüklem arasındaki uyumsuzluk

Her ne kadar iyi hazırlanılmışsa da istenilen sonucu alamadı.
Bir yıl boyunca devamlı çalışarak kazanıldı.
Her ne kadar şehir dışına taşınmışsa da beklenen huzur bulunamamıştı.

Sözcüklerin Seçiminde Yanlışlık yapıyor:

ÖRNEK: " Düşüncelerimiz arasında ayrıcalık giderek büyüyor."

Ayırım

" Bahçeye ektiğin elma fidanı kurumuş."

diktiğin

"Ali'nin saçları büyümüş."

uzamış

"İnsanlar, hırsızlık, dolandırıcılık, gibi bayağı hünerlerden uzak durmalı."
davranışlardan

"Toplum içinde bu çekimserlik niye?"

çekingenlik

"Bu makine iyi resim çekmiyor."

fotoğraf

"İçeri girdi, önce kendini tanıstırdı."

tanıttı.

"Her girişimden çekinmez."

Hiçbir

Ses Bakımından Birbirine Benzeyen Sözcükleri Yanlış Kullanıyoruz

Öğle---öyle (1. Zaman adı, 2.Onaylama)

Porte- portre (1. Nota çizgisi, 2. Yağlı boya resmi)

Tesviye - tasviye (1.Düzeltilme, 2. Arıtma, ayıklama)

Eğer- eyer (1.Şart anlamında, 2. Binek hayvanın sırtına vurulan nesne)

Basım - basın (1.Basım sanatı, 2. Basılıp dağıtılan)

Etkin- etken (1.Etki yapan, 2.Devinimli)

Anlamca Yakın Sözcüklerin Seçiminde Yanlışlık Yapılıyor.

Atı alan Kadıköy'ü geçti. "Üsküdar'ı "olacak.

Neşeli şen şakrak bir adamdı. "şen şakrak" ikilemesi gereksiz.

Karşılıklı tartışmanın bir anlamı yok. "tartışma tek başına olmaz."

Oysa bizim arkadaşın ise hiçbir suçu yok. "oysa ve ise "sözcükleri gereksiz."

Yüklemle İlgili Yanlışlıklar Yapıyoruz.

İstanbul'a iki kez-, İzmir'e hiç gitmedim. (Yüklem eksik)

(gittim)

Ben kırmızıyı, eşim yeşili sever. (1.cüml.yüklemi "severim"olmalıydı.)

İki suçluyu yakalayan adaletle teslim edildi.

NOT: Bileşik cümlelerde yan cümlecüğün yüklemi çatı bakımından temel cümlecüğün yüklemine uyar.

Buna Göre: "İki suçlu yakalanarak adaletle teslim edildi."olmalıydı.

Ülkenin koruyucu hekimliğe olan ihtiyacı tespit ve giderilmeye çalışılıyor.

(Eylemsi eksik. Tespit edilmeye...) olmalıydı.

"Bülent çok samimi ve ona çok yakınlık göstermişti." Cümlesinde ek -fiil eksik.

"samimiydi" olması gerekirdi.

Düşüncelerinde ısrarlı, ama inatçı değildi. (1. Cümlenin k-fiili eksik, "ısrarlı değil" anlamı çıkmaktadır.)

Geceleri az, gündüzleri hiç uyumam. (yüklem eksik.)

"Geceleri az uyurum, gündüzleri hiç uyumam." Olmalıydı.

